

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/173/2019
Identifikačné číslo spisu:	1105200151
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1105200151.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu: B. B. E., Q. Z. K., P. X, zastúpený Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom v Bratislave, Rožňavská 2, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9C/1/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. mája 2017 sp. zn. 6Co/66/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný má právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) 4. januára 2005 a zmenenou 7. decembra 2011 a 10. februára 2012 domáhal voči žalovanému náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom štátu spolu s príslušenstvom. Na odôvodnenie žaloby podanej podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) uviedol, že ako advokát bol od 5. augusta 1998 zapísaný do zoznamu správcov konkurznej podstaty vedenom na Krajskom súde v Bratislave. Listom zo 6. júla 2001 vtedajšia predsedníčka tohto súdu B. M. Š. žalobcovi oznámila jeho vyčiarknutie zo zoznamu správcov konkurznej podstaty z dôvodu porušenia jeho povinností ako konkurzného správcu podľa § 5 ods. 1 písm. b/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 493/1991 Zb., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní. Predsedníčka súdu zároveň vydala opatrenie č. 5 z 13. júla 2001, ktorým uložila s okamžitou účinnosťou nepovoliť žalobcovi vstup do budovy Justičného paláca za účelom konania v konkurzných veciach, v ktorých bol žalobca ustanovený za správcu konkurznej podstaty. V dôsledku uvedeného nezákonného konania predsedníčky Krajského súdu v Bratislave žalobca nemohol byť ustanovený za správcu konkurznej podstaty v konkurzných konaniach sp. zn. Z-2-3K 200/96, sp. zn. 6K/156/99 a sp. zn. 3K/105/97, v ktorých ho veritelia mali

záujem za správcu ustanoviť, čím mu mala byť spôsobená škoda v podobe ušlého zisku.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom (v poradí tretím) z 9. septembra 2016 č. k. 9C/1/2005-487 návrh žalobcu na prerušenie konania do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a sťažnosti žalobcu z 12. augusta 2016 zamietol (výrok I.), žalobu zamietol (výrok II.) a žalovanému nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok III.). Vo vzťahu k veci samej uviedol, že existenciu nesprávneho úradného postupu vyvodil z vyčiarknutia žalobcu zo zoznamu správcov konkurznej podstaty tak, ako konštatovala Komisia na vykonanie previerky obchodného úseku Krajského súdu v Bratislave a taktiež aj z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 17. decembra 2001 sp. zn. 7Obo/306/01. Nakoľko vyčiarknutie žalobcu zo zoznamu správcov konkurznej podstaty je možné posudzovať ako nesprávny úradný postup, nesprávnym úradným postupom je zároveň i nepovolenie vstupu žalobcovi do budovy Krajského súdu v Bratislave v konkurzných veciach, v ktorých bol ustanovený za správcu konkurznej podstaty. Následne skúmal, či existuje príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou, ktorú si žalobca uplatňuje v podobe ušlého zisku. Skonštatoval, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušený a nie iba sprostredkovaný. Žalobca argumentoval, že existencia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vyplýva z toho, že ak by nastal pravidelný beh udalostí a tie by boli zavŕšené, bol by ustanovený za správcu konkurznej podstaty v spomenutých konkurzných konaniach, nakoľko bol v blízkom vzťahu so spoločnosťou Z., ktorá mu listom z 1. júna 2004 oznámila záujem ustanoviť ho za nového správcu konkurznej podstaty v spomenutých konkurzných veciach. Uvedené však neučinila z dôvodu zákonnej prekážky na strane žalobcu. Súd prvej inštancie prihliadol na skutočnosť, že žalobca bol opätovne zapísaný do zoznamu správcov rozhodnutím zastupujúceho predsedu z 2. decembra 2004, t. j. od tohto dňa mohol byť ustanovený ako správca konkurzných podstat a neexistovala zákonná prekážka brániaca spoločnosti Z. v prípade záujmu podať návrh na zmenu osoby správcu v predmetných konkurzných konaniach, ktoré v danom čase neboli právoplatne skončené. Žalobca tak neunesol dôkazné bremeno, pretože list spoločnosti Z. z 1. júna 2004 nepreukazuje, že nebyť nesprávneho úradného postupu, žalobca by bol ustanovený za nového správcu konkurznej podstaty v označených konkurzných konaniach, pričom žalobca nepredložil iný dôkaz preukazujúci príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou uplatňovanou v tomto spore. Uzavrel, že nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii. V konaní nebolo preukázané, že priamym, bezprostredným a neprerušeným následkom nesprávneho úradného postupu vznikla žalobcovi škoda, ktorú si v konaní uplatňuje, a preto žalobu zamietol. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil § 1 ods. 1 veta prvá, § 2, § 18 ods. 1 a § 20 zákona č. 58/1969 Zb. a § 442 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v čase namietaných rozhodnutí a nesprávneho úradného postupu (ďalej len „Občiansky zákonník“). O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 3. mája 2017 sp. zn. 6Co/66/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku potvrdil a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Preskúmaním veci dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné, nakoľko v prejednávanej spore nepreukázal príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody vo forme ušlého zisku. Zotrval na právnom názore vyjadrenom v rozsudku odvolacieho súdu z 23. februára 2015 č. k. 6Co/55/2015-424, podľa ktorého strany sporu nenamietli záver súdu prvej inštancie, že v danej veci došlo k nesprávnemu úradnému postup, a teda základ nároku žalobcu považoval za nesporný. Dôvodil, že škodu, náhrady ktorej sa žalobca domáha, je možné definovať ako ušlý zisk, teda ujmu spočívajúcu v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať s ohľadom na pravidelný beh vecí. Za ušlý zisk nie je možné považovať zmarenie zamýšľaného zámeru, ak majetkový prínos nie je podložený už existujúcimi alebo reálne dosiahnutými okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že ak by nedošlo k škodnej udalosti, k zamýšľanému zisku by skutočne došlo. Dôkazné bremeno je v tomto smere na poškodenom. Popri dohode, ktorá poškodenému zaručuje určitú odmenu za dojednanú činnosť, sa vyžaduje aj „pravidelný beh vecí“, teda skladba okolností svedčiacich o tom, že dojednanie sa už začalo alebo aspoň nepochybne malo začať naplňať a že výsledok by sa dostavil. Vo vzťahu k

oznámeniu spoločnosti Z. z 1. júna 2004, v ktorom uvedená spoločnosť oznámila žalobcovi záujem ustanoviť ho za správcu konkurznej podstaty uviedol, že v konkurzných konaniach sp. zn. Z-2-3K 200/96, sp. zn. 6K/156/99 a sp. zn. 3K/105/97 bol za nového správcu konkurznej podstaty ustanovený B. V. P., pričom dané oznámenie po uplynutí viac než dvoch rokov, resp. viac než jedného roka nemožno vyhodnotiť tak, že by bola naplnená požiadavka pravidelného behu vecí. Táto požiadavka by bola naplnená iba v prípade, ak by bol žalobca už v čase, keď bol vyčiarknutý zo zoznamu správcov konkurznej podstaty, ustanovený za správcu v označených konkurzných konaniach. Stotožnil sa s argumentáciou žalovaného, že v konaní nebolo preukázané, že vôľa spoločnosti Z. v rokoch 2002 a 2003, t. j. v čase, keď táto spoločnosť ako konkurzný veriteľ disponovala rozhodujúcim počtom hlasov oprávňujúcim navrhnúť osobu správcu konkurznej podstaty, bola identická s vôľou tejto spoločnosti v roku 2004, t. j. v čase, keď vystavila žalobcovi predmetné oznámenie. S poukazom na uvedené skutočnosti napadnutý výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že náhradu týchto trov úspešnému žalovanému nepriznal, pretože mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a tiež z § 420 písm. f/ CSP. Za podstatnú pre rozhodnutie sporu považoval otázku, či je daná príčinná súvislosť medzi vyčiarknutím dovolateľa zo zoznamu správcov konkurznej podstaty a jeho úslou odmenou ako správcu konkurznej podstaty v situácii, keď dovolateľ v čase vyčiarknutia zo zoznamu správcov konkurznej podstaty ešte nebol ustanovený za správcu konkurznej podstaty v dotknutých konkurzoch, pričom dominantný veriteľ ho mienil za správcu ustanoviť. Podľa názoru dovolateľa túto otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, odvolací súd vyriešil právne nesprávne. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia R 29/2004, R 37/1975 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/1946/2000, ktoré však dovolateľom nastolenú právnu otázku priamo neriešili. Ďalej namietal, že skutkový záver súdov nižších inštancií ohľadom vôle spoločnosti Z. ustanoviť dovolateľa do funkcie správcu konkurznej podstaty je v extrémnom nesúlade s vykonanými dôkazmi. Tento svojvoľný skutkový záver má za následok porušenie práva dovolateľa na súdnu ochranu, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Na tomto mieste poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005. V kontexte uvedeného navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil.

5. Žalovaný sa plne stotožnil s rozhodnutiami súdov nižších inštancií a dovolanie navrhol odmietnuť, resp. zamietnuť ako nedôvodné. K dovolacej argumentácii dovolateľa uviedol, že otázka príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou je otázkou skutkovou, preto nemožno tvrdiť, že v danej veci existuje právna otázka, ktorá nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Zároveň poukázal na rozhodovaciu prax odvolacieho súdu zaoberajúcu sa otázkou príčinnej súvislosti a otázkou ušlého zisku.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobca zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval

vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. V posudzovanom prípade dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. V danom prípade dovolateľ zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces opiera o pochybenie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) pri posudzovaní vôle spoločnosti Z. ustanoviť dovolateľa do funkcie správcu konkurznej podstaty, teda namieta hodnotenie dôkazov.

15. V súvislosti s uvedenou námietkou dovolateľa o údajnom pochybení odvolacieho (aj prvoinštančného) súdu v procese dokazovania najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 2Cdo/130/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP postup súdu v procese zisťovania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Inými slovami, pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

16. Pre úplnosť treba dodať, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť

skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižšej inštancie, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd nie je treťou inštanciou, a preto sa dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

17. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolaťom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

18. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

19. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20. Dovolať považoval za podstatnú právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil, či je daná príčinná súvislosť medzi vyčiarknutím dovolaťu zo zoznamu správcov konkurznej podstaty a jeho ušlou odmenou ako správcu konkurznej podstaty v situácii, keď dovolať v čase vyčiarknutia zo zoznamu správcov konkurznej podstaty ešte nebol ustanovený za správcu konkurznej podstaty v dotknutých konkurzoch, pričom dominantný veriteľ ho mienil za správcu ustanoviť. Dovolací súd nezistil, že by takto nastolená právna otázka bola dovolacím súdom vyriešená, a preto je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Následne skúmal, či je dovolanie v tejto časti aj dôvodné, avšak dospel k záveru, že tomu tak nie je.

21. V prejednávanej spore sa žalobca domáha voči žalovanému náhrady škody - ušlého zisku podľa zákona č. 58/1969 Zb. Uvedený zákon pojem „nesprávny úradný postup“ nedefinuje, z jeho obsahu však vyplýva, že podľa konkrétnych okolností toho - ktorého prípadu môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomocí určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti. Pretože úradný postup nie je spravidla možné v právnom predpise upraviť do najmenších podrobností, treba správnosť úradného postupu posudzovať i z hľadiska účelu, k dosiahnutiu ktorého postup štátneho orgánu smeruje. K nesprávnemu úradnému postupu môže dôjsť nielen pri úkonoch v rámci činnosti, pri ktorej štátny orgán nerozhoduje, ale tiež v rámci jeho rozhodovacej činnosti. Nesprávnym úradným postupom môže byť aj nevydanie alebo oneskorené vydanie rozhodnutia v dôsledku porušenia stanovených alebo primeraných lehôt na jeho vydanie, lebo znaky nesprávneho úradného postupu má aj nečinnosť štátneho orgánu alebo jeho činnosť, ktorá nie je vykonaná v stanovenej lehote alebo v lehote, ktorá zodpovedá právu na prejednanie veci „bez zbytočných prietahov“ (čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). O nesprávny úradný postup by išlo napr. i vtedy, ak by orgány polície nedostatočne zabezpečili majetok osoby, ktorá

bola vzatá do väzby alebo neumožnili, aby sa o majetok tejto osoby postarali iné osoby a na takomto majetku vznikla škoda (rozsudok najvyššieho súdu z 30. júna 2010 sp. zn. 5Cdo/126/2009).

22. Zákon č. 58/1969 Zb. nevysvetľuje ani vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach; vyriešenie tejto otázky preto nemožno uložiť znalcovi (ten môže poskytnúť len odborné podklady, z ktorých súd pri zisťovaní skutkového stavu veci vychádza). Právnym posúdením je vymedzenie, medzi akou ujmou (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda, za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmou poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútum príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušený; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (rozsudok najvyššieho súdu z 30. júna 2010 sp. zn. 5Cdo/126/2009).

23. Najvyšší súd v uznesení z 31. januára 2012 sp. zn. 6MCdo/11/2010 uviedol, že príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (*Principles of European Tort Law - PETL*), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia akademickej obce i právnej praxe) právnicky vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., *Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod*, Univerzita Karlova v Prahe 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ).

24. V prejednávanej veci dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie existencie príčinnej súvislosti ako základného predpokladu zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. Podľa názoru dovolacieho súdu tento predpoklad zodpovednosti žalovaného za škodu splnený nebol. Dovolateľ nepreukázal, že nesprávny úradný postup vtedajšej predsedníčky Krajského súdu v Bratislave mal priamy a bezprostredný vplyv na stratu jeho odmeny ako správcu konkurznej podstaty v označených konkurzných veciach. Tvrdenie dovolateľa, že spoločnosť Z. ho mala záujem ustanoviť do funkcie správcu konkurznej podstaty, ale neučinila tak z dôvodu zákonnej prekážky, nasvedčuje skôr pravdepodobnosti príčinnej súvislosti, čo na založenie zodpovednosti žalovaného za škodu nepostačuje. Nie je vôbec vylúčené, že menovaná spoločnosť by v skutočnosti dovolateľa za správcu konkurznej podstaty neustanovila, a preto nemožno konštatovať, že nesprávny úradný postup mal za následok vznik škody v podobe ušlého zisku dovolateľa. Dovolanie tak neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 2 CSP).

25. Dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) považuje za potrebné pre úplnosť dodať, že v danom prípade nemohla byť preukázaná ani škoda v podobe ušlého zisku dovolateľa, nakoľko táto bola iba hypotetická. Najvyšší súd v rozsudku z 28. apríla 2010 sp. zn. 4Cdo/319/2008 uviedol, že ušlý zisk je ujmu spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí dalo očakávať. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného (úbytkom aktív, ako je to u skutočnej škody), ale stratou očakávaného prínosu (výnosu). Nestačí pritom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, lebo musí byť naisto postavené, že pri pravidelnom behu vecí (nebyť protiprávneho konania škodcu alebo škodnej udalosti) mohol poškodený dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku, ku ktorému nedošlo práve v dôsledku konania škodcu (škodnej udalosti). Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu z 21. decembra 2009 sp. zn. 4MCdo/23/2008 pre výšku ušlého zisku je rozhodujúce, akému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu (škodná udalosť), teda konkrétne o aký reálne dosiahnuteľný príjem poškodený prišiel. Z charakteristiky pojmu ušlý zisk je zrejmé, že ide o ujmu už nastalú (vzniklú) a nie o ujmu, ktorá by hypoteticky mohla vzniknúť v budúcnosti. Skutočnú škodu ani ušlý zisk preto nemožno priznať do budúcnosti ako ujmu, ktorá ešte len prípadne vznikne. V súdnej veci požiadavka pravidelného behu vecí naplnená nebola, pretože žalobca v čase, keď bol vyčiarknutý zo zoznamu správcov konkurznej podstaty, nebol ustanovený za správcu konkurznej podstaty vo vyššie uvedených konkurzných konaniach. V spore iba argumentoval, že ak by nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu, tak by bol, resp. mohol byť ustanovený za správcu konkurznej podstaty v konkrétnych veciach, k čomu by však v skutočnosti ani nemuselo dôjsť. Nebolo tak možné dospieť k záveru, že škodná udalosť (nesprávny úradný postup) zasiahla do deja vedúceho k dosiahnutiu zisku v podobe odmeny správcu konkurznej podstaty.

26. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné, a preto ho ako celok zamietol (§ 448 CSP).

27. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok